1.

ΑΔΕΛΦΙΚΗ
ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΕΥΡΙΣΚΟΜΕΝΟΥΣ

ΚΑΤΑ ΠΑΣΑΝ ΤΗΝ ΩΘΩΜΑΝΙΚΗΝ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΝ

ΓΡΑΙΚΟΥΣ,

Εἰς ἀντίῤῥησιν κατὰ τῆς ψευδωνύμως ἐν ὀνόματι τῷ Μακαριωτάτῳ Πατριάρχῃ Ἱεροσολύμων ἐκδοθείσης ἐν Κωνσταντινουπόλει

ΠΑΤΡΙΚΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ.

ΕΝ ΡΩΜΗ,

Ἐν ἔτει Α. τῆς Ἐλευθερίας (αψιη.)

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΔΩΡΕΑ
Ι. ΤΡΙΚΟΓΛΟΥ
ΠΡΟΣ ΤΗΝ Β.Β.Θ. Τ.Τ.Α.Π.Θ.

Βιβλ. Εἰσ. 8861

Ο ΣΥΓΓΡΑΦΕΥΣ

ΠΡΟΣ

ΤΟΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΝ.

ΕΙΣ τὴν Ρ῾ώμην εὑρισκόμενος μὲ πολλὰς ἄλλας ὁμογενεῖς μου, ἀφ᾽ ὅ ἡ Ρ῾ώμη παρὰ πᾶσαν ἐλπίδα ἠλευθερώθη ἀπὸ τῶν Μακαριωτάτων αὐτῆς Πάπων τὴν τυραννίαν, ἔλαβον ἀπὸ φίλον τινὰ, τῆς Κωνσταντινουπόλεως κάτοικον, τὸ βιβλιάριον ἐπιγραφόμενον « Πατριαρχικὴ Διδασκαλία, συνταχθεῖσα παρὰ τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου τῆς ἁγίας πόλεως Γ῾ερουσαλὴμ κ. τ. λ. » Μόλις ἀναγνόντες τὸ ἥμισυ, ἐπληροφορήθημεν ὅλοι συμφώνως, ὅτι ἡ Πατριαρχικὴ αὕτη Διδασκαλία εἶναι ψευδεπίγραφος· ἐπειδὴ ἐν ἐξ ἀνάγκης ἀπὸ τὰ δύο ἔπεται, ἢν τὴν ὑποθέσωμεν γνήσιον τοῦ Ἱεροσολύμων γέννημα· ἢ ὅτι ἔχασε παντελῶς ὁ Μακαριότης του τὰς φρένας, ἢ ὅτι μετεσχηματίσθη ἐκ ποιμένος εἰς λύκον, διὰ νὰ σπαράξῃ τοῦ Χριστοῦ τὴν Ἐκκλησίαν.

Ὑπεραπίζει καὶ δικαιολογεῖ τὴν τυραννίαν τῶν Τούρκων ὁ συγγραφεὺς τοῦ βιβλίου· θρηνεῖ τὴν κατάργησιν τῆς Παπικῆς ἐξουσίας, ἀγκαλὰ ῥητῶς νὰ τὸ φανερώσῃ δὲν τολμᾷ· καὶ τοὺς Γραικοὺς, νὰ ὑποτάσσωνται ἀλόγως εἰς τοὺς τυράννους, σπουδάζει νὰ πείσῃ μὲ μαρτυρίας τῆς Θείας Γραφῆς, τὰς ὁποίας ἢ παρεξηγεῖ, ἢ κολοβὰς φέρει εἰς τὸ μέσον, καθὰ τὴν συνήθειαν ὅλων τῶν αἱρετικῶν. Εἰς ὀλίγα λόγια, ἡ Πατριαρχικὴ αὕτη Διδασκαλία γέμει ἀπὸ τοσαύτας βλασφημίας, ἐναντίας εἰς τὸν ὀρθὸν

λόγον, εἰς τὴν ἱερὰν ἡμῶν θρησκείαν, καὶ εἰς αὐλὴν τὴν περὶ ἐλευθερίας δόξαν τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, ὥστε εἶναι τῶν ἀδυνάτων νὰ ἐγεννήθη ἀπὸ τὸν ἐγκέφαλον ἑνὸς ὀρθοδόξου καὶ συνεπῆ Πατριάρχου.

Οὐδεμίαν βέβαια βλάβην οἱ Γραικοὶ φοβοῦνται τὴν σήμερον ἀπὸ τοιοῦτον μωρὸν σύγγραμμα. Ἀλλ' εἶναι φόβος, μήπως οἱ Εὐρωπαῖοι, ἀναγνόντες αὐτὸ καλὰ τύχην, συμπεράνωσιν, ὅτι τοιαῦτα εἶναι ὅλων τῶν Γραικῶν τὰ φρονήματα· ὅτι ἔμειναν ὄχι μόνον δοῦλοι, ἀλλὰ καὶ φίλοι τῆς δουλείας, ὄχι μόνον δέσμιοι, ἀλλ' ὅτι καυχώμεθα εἰς τὰ δεσμὰ, καὶ τὴν μασίζουσαν ἡμᾶς χεῖρα τοῦ τυράννου μὲ ἀνδραποδώδες σέβας ἀσπαζόμεθα.

Ἀνάγκη λοιπὸν εἶναι νὰ παρέξωμεν εἰς ὅλην τὴν Οἰκουμένην (ἀνθιλέγοντες εἰς τὸ μωρὸν τοῦτο σύγγραμμα) ὅτε τὸ καλὰ τῶν τυράννων μῖσος εἶναι ῥιζωμένον εἰς τὰς ἡμετέρας καρδίας· ὅτι δὲν νὰ μὴν ἐλευθερωθῶμεν μέχρι τῆς σήμερον ἀπὸ τὸν ζυγὸν, ἄλλον εἶναι ὄχι ἡ ἡμετέρα ἀνανδρία, ἀλλ' ἡ ζηλοτυπία πολλῶν Ἡγεμόνων τῆς Εὐρώπης, οἱ ὁποῖοι κολακεύοντες ἀναισχύντως τὸν ἡμέτερον τύραννον βραδύνουσι τὴν ἐλευθερίαν ἡμῶν.

Πρὸ ὀλίγου ἔτι τῆς Γερμανίας ὁ Αὐτοκράτωρ, ἀγκαλὰ βασανιζόμενος ἀπὸ ὀδυνηρὰν καὶ θανάσιμον νόσον, ἡ ὁποία κἂν ἔπρεπε νὰ τὸν διδάξῃ τὴν φιλανθρωπίαν καὶ τὴν συμπάθειαν, παρέδωκεν ἀσπλάγχνως εἰς τὸν τύραννον τῆς Ἑλλάδος ὁλόκληρους Γραικούς, οἱ ὁποῖοι ἐν Βιέννῃ τῆς Αὐστρίας ἐζήτουν ἡσύχως τὰ ἁρμόδια μέσα διὰ νὰ φωλίσωσι, καὶ ἀπὸ τὸν ζυγὸν τῆς δουλείας νὰ ἐλευθερώσωσι τοὺς ἰδίους ὁμογενεῖς. Παρίσταται ἴσως τάχιστα τὴν ὥραν δέσμιοι ἔμπροσθεν τοῦ τυράννου οἱ γενναῖοι ἔτοι τῆς ἐλευθερίας μάρτυρες· ἴσως τάχιστα τὴν ὥραν καταβαίνει εἰς τὰς ἱερὰς κεφαλὰς των ἡ μάχαιρα τοῦ δημίου, ἐκχέεται τὸ γενναῖον ἑλληνικὸν αἷμα ἀπὸ τὰς φλέβας

ἴων, καὶ ἴπαλαι ἡ μακαρία ψυχήτων, διὰ νὰ ὑπάγῃ νὰ συγκαλοικήσῃ μὲ ὅλων τῶν ὑπερ ἐλευθερίας ἀποθανόντων τὰς ἀοιδίμους ψυχάς.

Ἀλλὰ τῦ ἀθῶς αἵματος ἡ ἔκχυσις ἄυλη ἀνὴ τε νὰ καλαπλήξῃ τὰς Γραικὰς θέλει μᾶλλον τὰς παροξύνει εἰς ἐκδίκησιν. Ἡ Ἑλλὰς ὅλη μὲ τὰ δάκρυα εἰς τὰς ὀφθαλμὰς παρακαλεῖ τὰς ἐν Τεργεσίῳ πραγμαλευομένας Γραικὰς νά ἀφήσωσιν εἰς ἐρήμωσιν τὴν πόλιν τῦ ἀχαρίστυ καὶ μισέλληνος Αὐτοκράτορος, καὶ νὰ μελοικιδῶσιν εἰς τὰς νεωστὶ ἐλευθερωθείσας αὐλὴς νήσυς, ὅπυ χωρὶς κανένα φόβον προδοσίας εὐλυχεῖς καὶ ἐλέυθεροι δύνανται νὰ ζήσωσιν.

Δέξαι λοιπὸν ἐυμῳῶς, ὦ φίλη μυ πᾶρὶς, Δέξασθε φίλοι μυ ὁμογενεῖς, φίλοι Γραικοὶ, ἀπόγονοι τῶν παλαιῶν ἐκείνων Ἡρώων, τὴν παρῦσαν ἀδελφικὴν διδασκαλίαν, καλὰ πάντα διάφορον ἀπὸ τὴν ψευδεπίγραφον Παῖρικὴν Διδασκαλίαν. Μήτε πῦρ, μήτε σίδηρος ψυχρὰν ποτὲ εἰς τὰς ὑμετέρας καρδίας τὴν διάπυρον τῆς ἐλευθερίας ἀγάπην, τὸ ἄσπονδον καὶ τῆς τυραννίας μῖσος. Ἐχθὲ πάντοτε ἔμπροσθεν τῶν ὀφθαλμῶν τὰ πάνδεινα κακὰ, ὅσα καθ' ἑκάστην ὑποφέρετε ἀπὸ τὸ ἄγριον ἔθνος τῶν Τάρκων, καὶ ἐνθυμεῖ τε ὅσα ἔλεγον οἱ ἡμέτεροι πρόγονοι, παροξύνοντες ἀλλήλυς καλὰ τῶν Πέρσων.

» ——————— ὦ παῖδες Ἑλλήνων, ἴτε
» Ἐλευθεροῦτε πατρίδ', ἐλευθεροῦτε δὲ
» Παῖδας, γυναῖκας, θεῶν τε πατρῴων ἕδη,
» Θήκας τε προγόνων· νῦν ὑπὲρ πάντων ἀγών (1)».

Καὶ ταῦτα μὴν πρὸς ἅπαντας κοινῶς τὺς Γραικύς. Πρὸς ὑμᾶς δὲ, ὅσοι προῆχθε τῶν Γραικῶν, εἴτε Λαΐ-

(1) Αἰσχύλ. Πέρσ. σ. 402.

καὶ σεμνυνόμβροι μὲ τὸ ὄνομα τῶν Ἀρχόντων (1), ἔλε τὸ Κλήρου ὀνομαζόμβροι Παναγιώταροι, Μακαριώταροι, Πανιερώταροι, Πανοσιώταροι κ. τ. λ. λέγω, ὅτι ἡ ἐυλάβεια ἢ ὁ ζῆλος τῶν πιστῶν, δὲν ἔδωκεν εἰς ὑμᾶς τὰς τοιαύτας ὑπεροχικὰς ἐπωνυμίας, πλὴν διὰ νὰ τὰς ποιμαίνετε, ὡς Θεοῦ διάκονοι, ἐυσεβίως καὶ ὄχι ἀναγκαστῶς (2), διὰ νὰ δίδετε εἰς αὐλὰς τὸ δίκαιον καὶ τὴν ἰσότητα (3), διὰ νὰ γίνεσθε εἰς τὰς ταύτας ἄλλας καὶ φῶς (4). φῶς, διὰ νὰ διασκεδάζετε τὸ καλύπτον αὐλὰς τῆς ἀμαθίας καὶ δεισιδαιμονίας σκότος. ἄλλας διὰ νὰ τὰς φυλάττετε ἀβλαβεῖς ἀπὸ τὴν βρωμερὰν σῆψιν τῆς Τυρκικῆς παρανομίας.

---

(1) Γελῶ καὶ μὴ θέλων, ὁσάκις συλλογιοῦμαι, ὅτι τοὺς νῦν ὀνομαζομένους καὶ νομιζομένους Ἀρχοντας τῶν Γραικῶν προσφυέστατα ἤθελέ τις συγκρίνη μὲ τὰ πολλὰ ἐκεῖνα τερράποδα ἀρχοντόπουλα, ὅσα βλέπομεν εἰς τὰς αὐλὰς τῶν μικελλίων τριφόμβια. Λακίζοντλαι, δάκνονται, τρώγονται συναλλάλως, ἕως νὰ φθάσῃ ἐκεῖσε ἡ φοβερὰ τῆς σφαγῆς ὥρα· καὶ τότε ὁ Σελτὰν χασάπης παραδίδει ἄκριτον καὶ ἀνεξέτασον, εἰς τὰ δημία τὰς χεῖρας τὸν ὑψηλότατον ΑΡΧΟΝΤΑ, διὰ νὰ τὸν πληροφορήσῃ μὲ τὴν ἀκατακόμητον ἀπόδειξιν τῆς μοχθείας, ὅτι δὲν ἦτον πλὴν ἀτιθάσσον καὶ κίνδυνος ἀνδράποδον.

(2) Πέτρ. Α. ε. 2.

(3) Κολοσσ. δ. 1.

(4) Ματθ. ε. 13, 14.

ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΠΑΤΡΙΚΗ,

ΣΥΝΤΕΘΕΙΣΑ

ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ

ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΠΟΛΕΩΣ ΙΕΡΟΥΣΑΛΗΜ

ΚΥΡ ΑΝΘΙΜΟΥ,

ΕΙΣ ΩΦΕΛΕΙΑΝ

ΤΩΝ ΟΡΘΟΔΟΞΩΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΩΝ.

ΤΟΙΣ ΕΝΤΕΥΞΟΜΕΝΟΙΣ

ΑΝΘΙΜΟΣ ΕΛΕΩ, ΘΕΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ

ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΠΟΛΕΩΣ ΙΕΡΩΥΣΑΛΗΜ

ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΗΣ.

ΤΡΙΑ αἴτια μὲ παρεκίνησαν, ὁμόπιστοί μου ἀδελφοὶ, καὶ τέκνα τῆς ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, διὰ νὰ τυπώσω τὴν παροῦσαν διδασκαλίαν πρὸς ὠφέλειαν τῶν ἀναγινωσκόντων ἀδελφῶν χριστιανῶν.

Πρῶτον, ἡ ἐνδολὴ τῦ κυρίε μας ὅπως προσάζει, ὁ καθεὶς ὅπως ἔλαβε χάρισμα ἀπὸ τὸν Θεὸν, νὰ τὸ μεταχειρίζεται εἰς τὴν ὠφέλειαν τῶν ἀδελφῶν τε, διὰ νὰ μὴν καταδικασθῇ ὡς ὁ πονηρὸς δῦλος ἐκεῖνος ὁ κρύψας τὸ τάλαντον.

Δεύτερον, ἐπειδὴ εὑρέθην καλὰ θείαν οἰκονομίαν καὶ ἔλεος ὑπηρέτης καὶ προσάτης ἐπὶ τῦ ἁγιωτάτυ Ἀποστολικῦ καὶ Πατριαρχικῦ Θρόνυ τῶν Ἱεροσολύμων, ὅπως βοηθεῖται καὶ ἐλεεῖται ἀπὸ ὅλες τὲς χριστιανὲς τῆς Οἰκυμένης εἰς τὰς σωματικὰς ἢ ἀναγκαίας χρείας τε, δὲν μοὶ τὸ ἐσυγχώρησεν ἡ συνείδησις νὰ σιωπήσω, ἀλλὰ νὰ ὠφελήσω τὲς πάσας ἀδελφὲς ὁμοπίσες μυ χριστιανὲς πνευματικῶς, καθὼς ἐκεῖνοι μετὰ προθυμίας βοηθῦσι σωματικῶς· ὡσὰν ὅπως ἡ χριστιανικὴ πίσις ἐξ ἀρχῆς ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ ἐκηρύχθη εἰς ὅλον τὸν κόσμον, καθὼς ἦτον γεγραμμένον, « ἐκ Σιὼν ἐξελεύσεται νόμος, καὶ » λόγος Κυρίυ ἐξ Ἱερουσαλήμ ».

Τρίτον, ἐπειδὴ ἔφθασα εἰς τέτοιον γῆρας, ὅπῦ πλέον εἰς κάθε σιγμὴν προσμένω

τὴν ὥραν τῦ θανάτυ, διὰ νὰ ἀφήσω ὡς μίαν ἐνλολὴν καὶ παραγγελίαν εἰς τῦς πιςυς καὶ ὀρθοδόξυς λαυς, προλαμβάνω νὰ διανηρύξω εἰς τὰς καρδίας πάντων μὲ συντομίαν, τὰς ὀρθὰς ςοχασμὰς τῆς πίςεώς μας, καὶ τὴν ἀπάτην καὶ πλάνην τοῦ διαβόλυ, ὁποῦ καθ' ἑκάςην γενεὰν καὶ γενεὰν ἀδιαλείπτως ἀγωνίζεται νὰ πλανᾷ, εἰ δυναλὸν, καὶ τὰς ἐκλεκλὰς, διὰ νὰ τὰς κρημνίζῃ ἀπὸ τὴν ὀρθότηλα τῶν δογμάτων, καὶ νὰ τὰς ὑποσκελίζῃ μὲ ἀπάτας καὶ πλάνας· καθὼς καὶ εἰς τὸν τρέχονλα αἰῶνα δοκιμάζει ὁ πονηρὸς μὲ νεοφανεῖς τρόπυς πολιτείας καὶ διοικήσεως τάχα ἀρετωτέρας καὶ ὠφελιμωτέρας, ἡ ὁποία ἀντιβαίνει εἰς τὰ ἀληθῆ κρίματα τοῦ Θεοῦ, καὶ εἰς τὴν χριςιανικὴν εὐαγγελικὴν ζωὴν, ἡ ὁποία εἶναι ῥυθμισμένη καὶ νενομοθετημένη μὲ ἐνλολὰς καὶ νόμυς τόσον πολιτικὺς, ὅσον καὶ πνευματικὺς, ὁποῦ ποδηγετῦσι τὰς πιςὰς διὰ νὰ ἀπερνῶσι τὸν ὀλίγον καιρὸν τῆς παρύσης ζωῆς μὲ ὑπομονὴν εἰς τὰς θλίψεις, καὶ ἐλπίδα ὄχι ἐνλαῦθα, ἀλλὰ εἰς τὴν μέλλυσαν ζωήν. Διὰ τῦτο

προτρέπομαι τὰς πάλας, εὐχόμενοι πα-
τρικῶς, νὰ ὑποδεχθῆτε μὲ ζῆλον τὰς ὀλί-
γας ταύτας νηθεσίας, καὶ νὰ ὑποκυβαλίζε-
κάθε ἐναντίον φανερῶς ἢ ἀφανῶς, ὁπῶ ἀπαν-
τᾶτε εἰς τὴν θεωρίαν τῆ κριμάτων τῦ Θεῦ, ὅ-
νὰ μὴν ὑποσκελισθῆτε, καὶ παραπέσητε εἰς
βάραθρον κακίας ἢ ἀπωλείας, ἢ ὑστερηθῆτε
ἐκείνης τῆς ἀγήρω μακαριότητος· ἧς γένοιτο
πάλας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν ἐν τῇ ὑπομονῇ τῆ
ψυχῶν ἡμῶν, καλὰ τὴν τοῦ Κυρίε ὑπόφα-
σιν. « Βλέπετε ἔν, ἀδελφοὶ, μὴ πλανηθῆ-
» τε· πολλοὶ γὰρ ἐλεύσονται ἐν ταῖς ἐσχά-
» ταις ἡμέραις, μὴ γινώσκοντες μήτε ἃ λέ-
» γουσι, μήτε περὶ τίνων διαβεβαιῶνται, εἰς
» ἀπάτην τῆ ἀπλυστέρων, καὶ παρσέχετε».

ΠΕΡΙ ΚΡΙΜΑΤΩΝ ΘΕΟΥ

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΠΙΣΤΟΥΣ ΚΑΙ ΕΚΛΕΚΤΟΥΣ.

Ἀπὸ τὰ λογικὰ καὶ αὐτεξούσια κτίσματα
τῦ Θεῦ, ὁ διάβολος καὶ ὁ ἄνθρωπος ἐφάνη-
σαν ὑποστάται πρὸς τὸν Θεόν· διὸ καὶ κα-
τεδικάσθησαν κατὰ τὴν ἀπαράλλαπτον καὶ

ἀνείπασον τῶ Θεῶ δικαιοσύνην. Καὶ ὁ μὲν διάβολος κατεδικάσθη ἀιωνίως εἰς τὰ ὑποχθόνια· διότι ἥμαρτε μὲ ἔπαρσιν καὶ ἀψηφησίαν εἰς τὴν θείαν μεγαλειότητα, καὶ ἠθέλησε νὰ ςήσῃ τὸν θρόνον τε ὑπεράνω τῶν ὐρανῶν, καὶ φανταθεὶς ὑψηλὰ κατεδικάσθη εἰς τὰ ὑποχθόνια. Ὁ δὲ ἄνθρωπος δὲν κατεδικάσθη ἀιωνίως, ὡσὰν ὁπῶ ἀπατήθη ὑπὸ αὐτὸν τὸν διάβολον εἰς τὸ νὰ φανταθῇ ἰσοθεΐαν· ἀλλὰ ἐξώσθη τῆς μακαρίας ζωῆς τοῦ Παράδεισου ωρὸς καιρὸν, διορισθεὶς εἰς τὴν ωαρῶσαν ζωὴν νὰ τρώγῃ τὸν ἄρτον τε μὲ ἱδρῶτας, καὶ νὰ ἀπαντᾷ ἀκάνθας καὶ τριβόλους, θλίψεις, δυσχίας, τυραννίας, βάσανα, δάκρυα, ἀθενείας, διωγμὸς, συκοφαντίας, καὶ ὅσα τοιαῦτα ωικρὰ καὶ λυωηρὰ, ωροσωρινὰ ὅμως ταῦτα ωάντα· ἐπειδὴ ὁ Θεὸς τῇ ἀφάτῳ αὐτοῦ εὐσπλαγχνίᾳ ἀπεφάσισε τὸν ἄνθρωπον νὰ ἀποθνήσκῃ, καὶ ἀφανιζόμενος εἰς τὰ ἐξ ὧν συνετέθη, κατὰ τὴν αὐτοῦ ἀπόφασιν, νὰ ἠμπορέσῃ μὲ καιρὸν νὰ ἀποκτήσῃ ωάλιν τὸν Παράδεισον, καὶ ἀφ' ἧ γυμναθῇ καλῶς εἰς τὴν ωαρῶσαν ζωὴν, καὶ δοκιμαθῇ μὲ τὲς

πειρασμὸς ὡς χρυσὸς ἐν χωνευτηρίῳ, νὰ καταξιωθῇ πάλιν τῆς μακαρίας ἐκείνης ζωῆς, καὶ νὰ ἐντρυφᾷ αἰωνίως τὴν δόξαν τῶν οὐρανίων ἀγαθῶν μὲ χαρὰν καὶ εὐφροσύνην αἰώνιον. Διὰ τοῦτο ὅσοι εἶχον εἰς τὰς ψυχάς των ῥιζωμένην αὐτὴν τὴν Θεῖ τὴν δικαίαν ὑπόφασιν, καὶ ἐγνώριζον τὴν οἰκονομίαν τῆς ἐξορίας ταύτης ὑπὸ τὸν παράδεισον, ἄνδρες καὶ γυναῖκες ὑπὸ Ἀδὰμ μέχρι τῶν ἐσχάτων, ἐδόξαζαν τὸν Θεόν· καὶ μὲ ὅλον ὅπου ἦσαν ἐξόρισοι μὲ πικρίας καὶ βάσανα, εὐχαριστοῦντο, καὶ ἔτρεχον δίχ πυρὸς καὶ ὕδατος, ὑπομένοντες τὰς θλίψεις τῆς παρούσης ζωῆς, καὶ ἐλπίζοντες νὰ ἀποκαταστοῦν εἰς τὴν μέλλουσαν καὶ μακαρίαν ζωὴν τοῦ Παραδείσου.

Ἐπειδὴ ὅμως ὁ πεσὼν αὐτὸς ἑωσφόρος διάβολος ἐφθόνησε τὴν τοῦ Θεοῦ πρὸς ἡμᾶς τοσαύτην καὶ τοιαύτην φιλανθρωπίαν, ὃς φύσει μετὰ τὴν πλῶσίν του πονηρὸς, ἀπεκαλοῦσάθη μισάνθρωπος, καὶ δὲν ἔλειψε πάλιν ἀπὸ τοῦ νὰ παραμονὴ ἀδιαλείπτως τὸν ἄνθρωπον ποτὲ εἰς μίαν πλάνην, ποτὲ εἰς ἄλλην ἀτοπίαν. Διὰ τοῦτο ἦν ἀπέσειλεν ὁ Θεὸς καλὸς

καρὸς προφήτας θεοπνεύστους καὶ δικαίους, διὰ νὰ ὁδηγῆσι τοὺς ἀνθρώπους, νὰ τοὺς διδάσκουν καὶ νὰ τοὺς παρηγορῆσι νὰ ὑπομένωσι μετ' εὐχαριστίας τὰς θλίψεις τῆς παρούσης ζωῆς, διὰ νὰ ἀξιωθῆσιν ἐκείνης τῆς μελλούσης τὰς ἀνεκδιηγήτους χαράς. Ὁ δὲ φιλάνθρωπος αὐτὸς πλάστης, βλέπων τυραννούμενον τοιούτης λογῆς ὑπὸ τοῦ διαβόλου τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων, διὰ νὰ ταχύνῃ, καὶ νὰ εὐκολύνῃ τὴν σωτηρίαν των, εὐδόκησε νὰ στείλῃ τὸν μονογενῆ του υἱόν· ὁ ὁποῖος καὶ κλίνας οὐρανοὺς κατῆλθεν ἐπὶ γῆς, ἀνέπλασε τὴν ἀνθρωπότητα, ἀναγεννήσας δι' ὕδατος καὶ πνεύματος αὐτὴν, καὶ δὺς ἑαυτὸν τύπον καὶ ὑπογραμμὸν πᾶσι τοῖς σωτηρίαν, ἀνέβη ὅθεν ἐκ ἐχωρίσθη ὁλοτελῶς, ἐκτελέσας τὸ ὑπὲρ λόγον τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας μυστήριον.

Ποῖος, ἀδελφοὶ χριστιανοὶ, νὰ μὴν θαυμάσῃ τὴν τοιαύτην περὶ ἡμᾶς τοῦ Θεοῦ συγκατάβασιν; ποῖος νὰ μὴν λάβῃ παράδειγμα εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν αὐτὸν τὸν ἴδιον Θεὸν, βλέπωνάς τον πεινῶντα καὶ διψῶντα, ἐν θλίψει, ἐν ξενοχωρίᾳ, ἐν διωγμοῖς; Αὐτὴ

βέβαια εἶναι εἰς τὸν παρόντα βίον ἡ ζωὴ τῶν ἀληθῶς χριστιανῶν, ἂν θέλῃ νὰ ἀξιωθῇ τῆς τῶν οὐρανῶν βασιλείας.

Ἀλλ' ὁ διάβολος, ὁποὺ περιέρχεται πάντοτε ὡς λέων ὠρυόμενος, αὐτὸς ὁποὺ ἐξ ἀρχῆς ἐπλάνησε τοὺς πρωτοπλάστους, καὶ δὲν ἀπολείπει πάντοτε ἀπὸ τοῦ νὰ σπείρῃ ζιζάνια, ἐπεχειρίθη νὰ τοὺς ἀποσπάσῃ πάλιν τῆς θείας ἀγάπης, καὶ μὲ κάθε τρόπον νὰ φέρῃ δυσκολίαν καὶ ἐμπόδιον εἰς τὴν σωτηρίαν των.

Καὶ δὴ ἓν καθ' ἀρχὰς ἤγειρε τοὺς διώκτας νὰ παιδεύσῃ μὲ διάφορα κολαστήρια τοὺς Ἀποστόλους, τοὺς χριστιανούς, μὲ διωγμούς, μὲ θανάτους φοβεροὺς, μὲ δημεύσεις τῶν ὑπαρχόντων αὐτῶν καὶ μὲ ἐξορίας. Ἀλλὰ ταῦτα πάντα ὁ δρασόμενος τοὺς σοφοὺς ἐν τῇ πανουργίᾳ αὐτῶν καλέσησε πρόξενα μεγάλης σωτηρίας, ἐνεδυνάμωσε τοὺς χριστιανοὺς νὰ ὑποφέρωσι τὰ δεινὰ ταῦτα, καὶ νὰ ὁμολογήσωσιν ἔμπροσθεν τῶν διωκτῶν τὴν ὁμολογίαν τῆς πίστεως των, καταισχύνοντες αὐτούς τε καὶ τὸν πονηρὸν διάβολον ὁποῦ τοὺς ἐκίνησε· καὶ κράζοντα τῇ ἀληθείᾳ ἀπὸ τὰ ἀνθρώπινα,

πλῆτον, δόξαν, τιμὰς, κλήματα καὶ ὑπάρχοντα, καὶ αὐτὴν σχεδὸν τὴν ἰδίαν ζωὴν δὲν ἐπροτίμησαν ἀπὸ τὴν εἰς χριστὸν πίστιν των.

Δεύτερον, ἐπειδὴ ἔγνω ὁ πονηρὸς, ὅτι ἐν τῷ βασανιστηρίων καὶ κολαστηρίων ὄχι μόνον δὲν ἐκέρδησε τὸν σκοπόν του, ἀλλὰ καὶ μάρτυρας ἀπέδειξε μυριάδας πολλὰς πιστῶν, μετεχειρίσθη ἄλλον τρόπον πονηρίας. Ἐνέσπειρε ζιζάνια αἱρέσεων μὲ τρόπον ὕπουλον, καὶ ὑποκεκρυμμένον διὰ νὰ καταστήσῃ τοὺς πιστοὺς χριστιανοὺς νὰ ἀθετήσωσι τὴν πίστιν των, καὶ νὰ φαίνωνται μὲν πιστοὶ εἰς χριστὸν, νὰ γένωσι δὲ ἐδικοί του ἀπόλεθοι, ἀπομακρυνόμενοι ἀπὸ τὸν χριστὸν. Καὶ εἶναι αἱ διάφοραι αἱρέσεις ὁπού κατὰ καιρὸν ἐφάνησαν, ποτὲ μὲν εἰς τὸν μονογενῆ υἱὸν, ὡς οἱ Ἀρειανοὶ, ποτὲ δὲ εἰς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ὡς οἱ Μακεδονιανοὶ, πότε εἰς τὴν ἔνσαρκον οἰκονομίαν, ὡς οἱ Νεστοριανοὶ, Μονοφυσίται, Μονοθελῆται, Εἰκονομάχοι, καὶ ἄλλοι ἀναρίθμητοι· διὰ τὰς ὁποίας αὐτὰς αἱρέσεις οἰκεμενικαὶ σύνοδοι καὶ τοπικαὶ διάφοροι ἐγένοντο, καὶ ἀνεθεμάτισαν αὐτὰς ἀποδοκιμάσαντες τὰ φρονή-

μαλα τὰ θολερὰ, καὶ ἐσαφήνισαν εἰς τὰς φυσὰς τὰ ἐναντία τῶν Θεῶν φρονήματα τῶν αἱρετικῶν, ἐστήριξαν τὰς χριστιανὰς εἰς τὴν ἀμώμητον πίστιν, κατήσχυναν τὸν πονηρὸν διάβολον, καὶ τὰ δοχεῖα αὐτὲ τὰς αἱρετικὰς, καὶ δὲν ἄφηκαν οἱ Θεῖοι πατέρες τὰς ἀξίας νὰ ἐξωκείλωσι, εἰ μὴ μόνον ὅσοι ἐξ ἰδίας προαιρέσεως ἐφάνησαν ἄξιοι ἀπωλείας.

Τρίτον, ἀνήγειρε πρὸς ὄλεθρον τῶν εὐσεβῶν ὁ διάβολος ἐκ τῆς Δύσεως μίαν ἄλλην νεωτέραν αἵρεσιν, τὴν Λατινικὴν λέγω αἵρεσιν, διαφορετικὴν μὲν τὸ ὄνομα, παρομοίαν δὲ μὲ τὰς προλαβούσας, καὶ φέρουσαν εἰς ἀπώλειαν· καὶ μὲ αὐτὴν ἐπλάνησεν ὅλην τὴν Δύσιν· ἡ ὁποία αἵρεσις ἐγέννησεν ἐπειτα κλάδους καὶ διαφόρους αἱρέσεις, Λεθήρους, Καλβίνους, Λεθηροκαλβίνους, Εὐαγγελισὰς καὶ ἄλλους ἀναριθμήτους· ἡ ὁποία ἀφ' ἑαυτῆς ἐγέννησε τὸν ἀφανισμόν της, διὰ νὰ φανῇ ὅτι ἦτον σαθρὰ καὶ ἄχαλος, ὡς ὑπὸ ἀδόκιμον νὲν γεγεννημένη.

Ἐδῶ ὅμως πάλιν, ἀγαπητοὶ χριστιανοὶ, πρέπει νὰ ἰδωμεν καὶ νὰ θαυμάσωμεν τὴν

ἄπειρον τοῦ Θεοῦ πρὸς ἡμᾶς ἀγάπην. Γνῶτε λαμπρότατα τί οἰκονόμησεν ὁ ἄπειρος ἐν ἐλέει καὶ σοφὸς ἡμῶν Κύριος, διὰ νὰ φυλάξῃ καὶ αὔξῃς ἀλώβητον τὴν ἁγίαν καὶ ὀρθόδοξον πίστιν ἡμῶν τῶν εὐσεβῶν, καὶ νὰ σώσῃ τοὺς πάντας· ἤγειρεν ἐκ τοῦ μηδενὸς τὴν ἰσχυρὰν αὐτὴν βασιλείαν τοῦ Ὠθωμανῶν ἀντὶ τῆς τοῦ Ρωμαίων ἡμῶν βασιλείας, ἡ ὁποία εἶχεν ἀρχήσῃ τρόπον τινὰ νὰ χωλαίνῃ εἰς τὰ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως φρονήματα· καὶ ὕψωσε τὴν βασιλείαν αὐτὴν τοῦ Ὠθωμανῶν περισσότερον ὑπὲρ κάθε ἄλλην, διὰ νὰ ἀποδείξῃ ἀναμφιβόλως ὅτι θείῳ ἐγένετο βουλήματι, καὶ ὄχι μὲ δύναμιν τῶν ἀνθρώπων, καὶ νὰ πιστοποιήσῃ πάντας τοὺς πιστούς, ὅτι μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον εὐδόκησε νὰ οἰκονομήσῃ μέγα μυστήριον, τὴν σωτηρίαν δηλαδὴ εἰς τοὺς ἐκλεκτούς του λαούς.

Καλέσησε λοιπὸν ἐφ' ἡμᾶς ὁ παντοδύναμος Κύριος αὐτὴν τὴν ὑψηλὴν βασιλείαν (« οὐκ ἔστι γὰρ ἐξουσία, εἰ μὴ ὑπὸ Θεοῦ »), διὰ νὰ ἦναι εἰς μὲν τοὺς Δυτικοὺς ὡσὰν ἕνας χαλινὸς, εἰς δὲ τοὺς Ἀνατολικοὺς ἡμᾶς πρόξενος σωτηρίας. Διὰ τοῦτο καὶ νεύει εἰς τὴν

καρδίαν τοῦ βασιλέως τότων τῶν Ὠθωμανῶν νὰ ἔχῃ ἐλεύθερα τὰ τῆς πίστεως ἡμῶν τῶν ὀρθοδόξων, καὶ ὑπερεκπερισσοῦ νὰ τὰ δέχωνται, ὥστε ὅπου καὶ νὰ παιδεύῃ ἐνίοτε καὶ τὰς παρεκπερπομένας χριστιανὰς, δὲν νὰ ἔχωσι πάλοτε πρὸ ὀφθαλμῶν τὸν Θεὸν τὸν φόβον· ἡ δὲ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ ἔχει πᾶσαν τὴν ἐλευθερίαν, καθὼς ἡ ἐν τῶν ὁμοπίστων ὀρθοδόξων Βασιλέων, εἰς τὸ νὰ ἀνοικοδομῶσιν ἐκκλησίας, καθὼς εἰς κάθε γενεὰν ἡ γενεὰν ὠκοδομήθησαν ἀδεία τῆς κραταιᾶς βασιλείας τόσοι περικαλλεῖς ναοὶ εἰς διαφόρους ἐπαρχίας καὶ τόπους. Καὶ αὐτὴ ἡ τῆς βασιλείας ταύτης συγκατάνευσις καὶ ἐγένετο ἐξ ἀρχῆς, καὶ σώζεται μέχρι τῆς σήμερον. Καὶ ἂς μὴν ἐσχαδῇ τινὲς, ὅτι μὲ τὸ νὰ ἐμποδίζωνται καμμίαν φορὰν αἱ πολλαὶ οἰκοδομαὶ τῶν ἐκκλησιῶν, κολοβώται ἡ ἐλευθερία τῆς χριστιανικῆς λατρείας· ἄπαγε! Τοῦτο εἶναι δεισιδαιμονία τινῶν, τὸ νὰ λογιάζωσι μέγαν μισθὸν τὴν οἰκοδομὴν τῶν ἐκκλησιῶν. Ἡ πίστις τοῦ Χριστοῦ ἔλαβεν ὅλην της τὴν αὔξησιν καὶ τελειότητα ὄχι μὲ μεγαλοπρεπεῖς καὶ

ψευδόξους, ἀλλὰ μὲ φενιχρὰς ναὺς καὶ ἐυαρίθμους· « ὐ γὰρ ἐν χειροποιήτοις ναοῖς καλοι-
» κεῖ ὁ Θεὸς, ἀλλ' ἐν ἀχειροποιήτοις » καὶ ἀλλαχοῦ, « ὑμεῖς ἐσὲ ναὸς Θεοῦ » λέγει ὁ Ἀπόστολος. Καὶ βεβαίως κατὰ θείαν συγχώρησιν ἐμποδίζονται αἱ ὑπὲρ τὸ δέον ψευφανεῖς οἰκοδομαὶ τῆς ἐκκλησιῶν, ὡσὰν ὁπὸ « τὸ πολίτευμα ἡμῶν ἐν ὐρανοῖς ὑπάρχει », καὶ « ὐκ ἔχομεν ὧδε μέλλουσαν πόλιν, ἀλλὰ
» τὴν μέλλουσαν ἐπιζητοῦμεν » κατὰ τὸν θεῖον Ἀπόστολον Παῦλον.

Καὶ ταῦτα μὲν τὰ τοῦ Θεοῦ κρίματα, ὁπὸ καθ' ἑκασην γενεὰν καὶ γενεὰν ποικίλλει ὁ Θεὸς εἰς τὰς ποικὰς λαὰς διὰ τὴν ἰδίαν των σωτηρίαν, καὶ διὰ νὰ ἀπολαύσωσι τὰ αἰώνια καὶ ἀνεκδίηγητα ἀγαθὰ ὁ ψεῦστος ἀποσάτης Διάβολος κατανοήσας, διὰ νὰ ἐκτραχηλίσῃ, καὶ ἄυθις νὰ φέρῃ εἰς ἀπώλειαν τὰς ἐγκαταλειφθέντας ἐκλεκτὰς ποικὰς, ἐμεθοδεύθη εἰς τὸν τρέχοντα αἰῶνα μίαν ἄλλην ποικηρίαν καὶ ἀπάτην ξεχωρικὴν, δηλαδὴ τὸ νῦν θρυλλούμενον σύσημα τῆς ἐλευθερίας· τὸ ὁποῖον κατ' ἐπιφάνειαν φαίνεται τάχα καλὸν, ὅσον διὰ

νὰ ἀπατήσῃ, εἰ δυνατὸν, καὶ τὲς ἐκλεκτὲς, ὑπάρχει ὅμως ἕνα δέλεαρ τῦ διαβόλυ καὶ φαρμάκι ὀλέθριον, διὰ νὰ κατακρημνίσῃ τὲς λαὲς εἰς τὴν ἀπώλειαν καὶ ἀναταραχήν· ἐπειδὴ καὶ τιμωρώσκεται ὁ πονηρὸς τὴν καρδίαν, βλέπων πεπατημένας τὰς τόσας αὐτῦ κατὰ καιρὸν ἐπινοηθείσας ψυχοβλαβεῖς δολιότητας, καὶ ἀκμάζυσαν ἐν τῇ πραταμᾷ βασιλείᾳ ταύτην τὴν εἰς χριςὸν ὀρθόδοξον πίσιν, καὶ ὑπὸ τὸν φθόνον καὶ αἰσχύνην τε ἐπεκαλέσθη ὡς ἀπηλπισμένος εἰς βοήθειαν ὅλα τὰ πνεύματα τῆς πονηρίας, διὰ νὰ κατασκευάσῃ τὴν νεοφανῆ καὶ ἔντεχνον αὐτὴν παγίδα, ὁπῦ νὰ πέσυν τέλος πάντων εἰς αὐτὴν καὶ οἱ καλοὶ χριςιανοὶ, νὰ χάσυν τὴν ἐράνιον βασιλείαν καὶ νὰ βασανίζωνται αἰωνίως μὲ αὐτόν.

Ἀδελφοὶ, μὴ πλανηθῆτε ἐκ τῆς πρὸς σωτηρίαν ὁδῦ, ἀλλὰ, καθὼς πάντοτε μὲ γενναιότητα καὶ σαθερότητα κατεπατήσατε τὰς μηχανὰς τῦ διαβόλυ, ἔτω καὶ νῦν « ὅτε » ἐγγύτερον ἡμῖν ἡ σωτηρία » κλείσατε τὰ ἀυτία σας, καὶ μὴν δώσετε καμμίαν ἀπρόσ-

σιν εἰς ταύτας τὰς νεοφανεῖς ἐλπίδας τῆς ἐλευθερίας· καὶ νὰ εἶσθε κατὰ πολλὰ βέβαιοι, ὅτι αἱ δόξαι καὶ αἱ διδασκαλίαι αὐτῶν, καθ' ὅσον ἐδυνήθημεν νὰ καταλάβωμεν, καὶ πραγματικῶς ἀπὸ τὰ ἔθνη ὁπου ἐδέχθησαν αὐτὰς νὰ γνωρίσωμεν, κοντὰ ὁπου εἶναι ἐναντίαι εἰς τὰ ῥητὰ τῆς θείας γραφῆς καὶ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, ὁπου μᾶς προσκάζει νὰ ὑποτασσώμεθα εἰς τὰς ὑπερεχούσας ἀρχὰς, ὄχι μόνον εἰς τὰς ἐπιεικεῖς, ἀλλὰ καὶ σκολιὰς, δὲν νὰ ἔχωμεν θλῖψιν εἰς αὐτὸν τὸν κόσμον, καὶ νὰ πλησιάσωμεν καθαρὰς τῷ Χριστῷ τὰς αἰθήσεις ἡμῶν· κοντὰ ὁπου εἶναι, λέγω, ἐναντίαι εἰς ὅλην τὴν θείαν γραφὴν, δὲν προξενοῦν καὶ κἀνένα πρόσκαιρον καλὸν τῆς καρύσης ζωῆς, καθὼς δολίως ἐπαγγέλονται δὲν νὰ σᾶς γυμνώσουν ἀπὸ κάθε ἐράνιον καὶ ἐπίγειον πλοῦτον. Πῦ ἡ ἔνδοξος καὶ χαριεστάτη θέα τῆς παρὰ πᾶσι φθονεμένης φυσικαλλοῦς Ἰταλίας; πῦ ὁ ἀδαπάνητος θησαυρὸς τῆς τοῦ Βενετοῦ ἀρχαιοτάτης καὶ γαληνοτάτης ἐξουσίας; Παντοῦ τὸ φαντασιῶδες αὐτὸ τῆς ἐλευθερίας σύστημα τοῦ πονηροῦ

ἐπροξένησε πτωχείαν, φόνους, ζημίας, ἁρπαγὰς, ἀσέβειαν τελείαν, ψυχικὴν ἀπώλειαν καὶ ἀνωφελῆ μεταμέλειαν. Ἀπατηλαὶ εἶναι, ἀδελφοὶ χριστιανοὶ, αἱ διδασκαλίαι τῶν νέων αὐτῶν ἐλευθέρων· καὶ προσέχετε, φυλάξατε σφεδὸν τὴν πατροπαράδοτον σας πίστιν, καὶ ὡς ὀπαδοὶ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀποβάλετον τὴν ὑποταγὴν εἰς τὴν πολιτικὴν διοίκησιν, ὁποῦ σᾶς χαρίζει ὅσα ἀναγκαῖα μόνον εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν, καὶ τὸ τιμιώτερον ὑπὸ ὅλα, ὁποῦ δὲν προξενεῖ κἀνένα ἐμπόδιον ἢ βλάβην εἰς τὴν ψυχικὴν σας σωτηρίαν. « Τί γὰρ ὠφελήσει ἄνθρωπος, ἐὰν κερδήσῃ » τὸν κόσμον ὅλον, καὶ ζημιωθῇ τὴν ψυχὴν » αὐτοῦ »; Αἱ νεοφανεῖς αὐταὶ διδασκαλίαι, ὡσὰν ὁποῦ εἶναι ἐναντίαι εἰς τὴν θείαν γραφὴν καὶ ὑποζολικὴν διδασκαλίαν, ἂν ἦτον νὰ σᾶς κάμουν νὰ ὑποκτήσετε καὶ ὅλα τὰ πλούτη τοῦ κόσμου, πάλιν πρέπει νὰ ἦναι μισηταὶ, ὡς ἐπινόησις τοῦ πονηροῦ διαβόλου τοῦ ἀγρυπνοῦντος διὰ τὴν ψυχικὴν τῶν χριστιανῶν ἀπώλειαν· πόσῳ μᾶλλον ὁποῦ αἱ ὑποσχέσεις των εἶναι ψευδεῖς καὶ ἀπατηλαὶ, καὶ τὰ ἐπόμενα ταύτης,

ὁποῦ

ὄχι πλέτη ἢ δόξα, ἀλλὰ πτωχεία, δυσυχία, ἀκαταστασία, καὶ τὸ καθ' αὐτὸ σκοπύμενον τάυτης τῆς ἐλευθερίας μία μισητὴ ὀλιγαρχία καὶ τυραννία, ὡς ἐκ τῆς πείρας φαίνεται.

Πλὴν ἂς τεχνολογήσωμεν καὶ ἐπισημονικώτερον τὸ ὄνομα αὐτὸ τῆς « ἐλευθερίας », διὰ νὰ ἰδῶμεν ἂν ἠμπορῇ νὰ συμβιβασθῇ μὲ καμμίαν ἀπὸ τὰς πολιτικὰς διοικήσεις, εἰς τὰς ὁποίας διαμένει ἡ εὐταξία, ἡ χρησιμόθεια καὶ ἡ ἀσφάλεια τῶν πολιτῶν. Ἂς πλατρέξωμεν διὰ συντομίαν τὴν Μοναρχικὴν καὶ Ἀριστοκρατικὴν διοίκησιν, ὡσὰν ὅπου εἰς αὐτὰς (ὅλοι τὸ ὁμολογοῦσι) τοιαύτη ἐλευθερία δὲν δίδεται· καὶ ἂς ἐξετάσωμεν ἂν τῇ ἀληθείᾳ δίδεται ἐλευθερία εἰς μίαν καλῶς διοικημένην Δημοκρατικὴν διοίκησιν. Ὅταν λέγωμεν « διοίκησιν » πρέπει νὰ ἐννοήσωμεν ἕνα πλῆθος ἀνθρώπων φύσει διαφόρως κατασάσεως ὅπου κατοικοῦν εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν πολιτείαν, ἤγουν δυνατοὺς καὶ ἀδυνάτους, ἐυρώστους καὶ ἀδενεῖς, γνωστικοὺς καὶ ἀγνώστους. Ἡ ἐλευθερία λοιπὸν εἰς αὐτοὺς ἠμπορεῖ νὰ συστηθῇ;

Ἐλευθερία ἀληθὴς εἶναι, πρῶτον, ἡ δόξα-θεσις τῆς λογικῆς ψυχῆς, ἥτις προσηγγελεῖ χάριτι Θεοῦ τὸν ἄνθρωπον εἰς τὸ καλὸν, χωρὶς ὅμως νὰ τὸν βιάσῃ· ἡ τοιαύτη ἐλευθερία ὀνομάζεται « Αὐτεξούσιον ». Δεύτερον, ἐλευθερία, τὸ νὰ ἠμπορῇ νὰ βάλῃ εἰς πρᾶξιν τὰς τῆς θελήσεώς του ὀρέξεις ὁ ἄνθρωπος ἀνεμποδίστως, ἡ ὁποία εἶναι μία ἀνυποταξία. Τρίτον, λέγεται ἐλευθερία, τὸ νὰ ζῇ τινὰς κατὰ τὰς θείας καὶ ἀνθρωπίνες νόμους, τουτέστι τὸ νὰ ζῇ ἐλεύθερος ἀπὸ κάθε ἔλεγχον τῆς συνειδήσεως, καὶ ἀπὸ παιδείαν πολιτικήν. Εἰς αὐτὴν ἔν τὴν Δημοκρατίαν αὐτὰς τὰς διαφόρους καταστάσεως ἀνθρώπους καὶ αὐτεξουσίους, ὅταν τοὺς θεωρήσωμεν καὶ ἀνυποτάκτους, πῶς ἠμπορεῖ νὰ συσταθῇ αὐτὴ ἡ διοίκησις; ὁ δυνατὸς ἐπικρατήσει τῶ ἀδυνάτου, ὁ ἔρωτος τῶ ἀσθενοῦς, ὁ γνωσικὸς ἀπατήσει τὸν ἄγνωσον. Ποία λοιπὸν ἐυταξία θέλει μείνει εἰς αὐτὴν τὴν διοίκησιν, ἢ ποία χρησοήθεια, ὅταν βασιλεύσιν τὰ πάθη; ποία δὲ ἀσφάλεια τῆς πολιτῆς, ὅταν ἡ ἁρπαγὴ ὑφεισχύῃ;

Ἡ μόνη ἐπαγγετὴ ἐλευθερία εἶναι ἡ κατὰ τὸ τρίτον σημαινόμενον. Αὐτὴ εἰς τὸ σύστημα τῆς νέων ἐλευθέρων τόπον δὲν ἔχει· ἐπειδὴ πῶς ἠμποροῦν νὰ ζήσουν χωρὶς ἔλεγχον τῆς συνειδήσεως αὐτοὶ ὁποῦ ἀπατηθέντες καὶ εἰς ἀθλίαν ἐλθόντες κατάστασιν, πάσχουν ἤδη νὰ ἀπατήσουν καὶ νὰ ἀφανίσουν καὶ ἄλλους; πῶς ἠμποροῦν νὰ ζοῦν χωρὶς καμμίαν πολιτικὴν παιδείαν, αὐτοὶ ὁποῦ καταφρονοῦν τὸν ἀμίαντον γάμον καὶ βλάπτουν ὅλην τὴν πολιτείαν; πῶς ἠμποροῦν νὰ ζοῦν χωρὶς ἔλεγχον τῆς συνειδήσεως ὅσοι ἀπὸ αὐτοὺς νικῶμενοι ἀπὸ τὸ κέρδος εὐκόλως ἠμποροῦν νὰ ἀπατήσουν τὰς πολιτικὰς τῶν νόμους, ὅταν τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν δειλίαν τῆς αἰωνίου κολάσεως δὲν ἔχουν ὡς χαλινὸν εἰς τὰς κακίας.

Κατανοήσατε, ἀδελφοὶ, ὅτι ἡ ἀληθὴς ἐλευθερία εἰς τὴν καλὴν διοίκησιν δὲν ἠμπορεῖ νὰ σαθῇ χωρὶς τὴν θείαν πίστιν. Διὰ τοῦτο καὶ οἱ θεῖοι Ἀπόστολοι, οἱ ἀκλόνητοι στύλοι τῆς θειοτάτης ἡμῶν πίστεως, ὁποῦ ἐφωτίσθησαν ἀπὸ τὸν Θεὸν, ὅτως ἐκήρυξαν

εἰς τὸν κόσμον, ὅτως ἐπολιτεύθησαν καὶ αὐτοὶ καὶ οἱ διάδοχοί των. Αὐτὰ καὶ ἡ ἐκκλησία τῦ Χριςῦ φαρέλαβε καὶ φυλάτ[illegible] ἀφθαρσάλευτα. Καὶ ὅταν βλέπωμεν μὲ τόσην σαφήνειαν, ὅτι αὐτὸ τὸ φῶς ἐλευθερίας νέον σύςημα δὲν εἶναι ἄλλο φθορὰ μία σύγχυσις καὶ ἀνατροπὴ τῆς καλῶν διοικήσεων, μία ὁδὸς φέρουσα εἰς τὴν ἀπώλειαν, καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν μία νεοφανεςάτη ἔνεδρα τῦ φονηρῦ διαβόλυ διὰ νὰ ἐκτραχηλίσῃ τὲς ἐγκαταλειφθέντας ὀρθοδόξυς χριςιανὲς, δὲν θέλομεν κριθῆ ἄξιοι φάσης κατηγορίας, ἐὰν δώσωμεν κ' τὴν φθαμικρὰν ἀκρόασιν εἰς τοιάυτας δολίυς καὶ ἀπατηλὰς διδασκαλίας; δὲν θέλομεν παιδευόμεθα ἔπειτα δικαίως, ἐὰν γινώσκοντες σαφέσατα τὴν ἀλήθειαν, ἀκολυθήσωμεν τὲς ὁδηγὲς τῦ ψεύδυς ἐναντίον τῆς ἐντολῶν τῦ Θεῦ;

Ὄχι χριςιανοί! ἂς ἔχωμεν σαθερότητα καὶ φρόνησιν· ἂς μὴ χάσωμεν διὰ μίαν ψυδῆ κ' ἀύπαρκτον τάχα ἐλευθερίαν τὸ φαρόντος βίυ, τὲς ἀμαραντίνυς σεφάνυς τῆς αἰωνίυ μακαριότητος· ἂς μὴ σερηθῶμεν τὰς ἀνεκδιη-

γήτως ἀμοιβὰς· ἂς μὴν ἀπροσδῶμεν ὁλοτελῶς, διὰ νὰ κατασχύνωμεν ἀπαρηγόρητα τὸν διάβολον, καὶ νὰ ἀπολαύσωμεν τὰ ἀγαθὰ ἐκεῖνα ὁπὸυ ὁ Θεὸς ἡτοίμασεν ἀπ' αἰῶνος διὰ ἐκείνους ὁπὸυ τὸν ἀγαπῶν. Ἐνδυναμῶθε λοιπὸν, Ἀδελφοὶ, ἐν Κυρίῳ, καὶ ἐν τῷ πλήθει τῆς ἰσχύος αὐτῦ ἐνδύσασθε τὴν πανοπλίαν τῦ Θεῦ, διὰ νὰ ἠμπορέσετε νὰ ἀντισταθῆτε εἰς τὰς μεθοδείας τῦ διαβόλυ. Ἐπὶ πᾶσι δὲ ἀναλάβετε τὸν θυρεὸν τῆς πίστεως, τὴν περικεφαλαίαν τῦ σωτηρίυ, καὶ τὴν μάχαιραν τῦ πνεύματος, ὁ ἐστι ῥῆμα Θεῦ, διὰ νὰ κατατροπώσητε πᾶσαν ἔφοδον τῦ πονηρῦ, καὶ νὰ ἀξιωθῆτε τῆς ὐρανῶν βασιλείας· ἧς γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τῦ Κυρίυ ἡμῶν Γησῦ Χριςῦ, ᾧ πρέπει δόξα, τιμὴ καὶ προσκύνησις εἰς τὰς αἰῶνας· Ἀμήν.

ΣΤΙΧΟΙ ΠΟΛΙΤΙΚΟΙ.

Ἔπαρχος ἐν ᾧ ἐκλήθη, ἐκεῖ μὴ μενέτω, μὴ πόθος
ἦν ὑπόκειται βασιλείαν μὴ ἀντιτεινέτω.

Εἶναι ὁμολογούμενον εἰς ὅσους διαπρίνειν,
Μὲ τὸ νοὸς τὸ λογικὸν τὰ πράγματα καὶ κρίνειν;
Τὸ πόσον εἶναι ἄφευκτος καὶ πόσον ἀναγκαῖα
Ἡ φρόνησις ἡ ἀκριβὴς εἰς ὅλα τὰ πραπτέα.
Ὁ ὀρθὸς λόγος ἅπαντες καθ' ἕνας νὰ γνωρίζῃ
Μίαν ἀρχὴν καὶ πεφαλὴν ὅπου νὰ τὸν ὁρίζῃ.
Οὕτω τὸ πᾶν συνίσταται, μένει καὶ διοικεῖται
Ἐκ πρώτης τινὸς καταδολῆς, καὶ ἕτω συντηρεῖται.
Ἕνα γνωρίζει ἀρχηγὸν καὶ κτίσην ὅλ' ἡ κτίσις,
Οὐρανία, κ' ἐπίγεια, καὶ σύμπασα ἡ φύσις·
Καὶ εὐπειθῶς προσφέρεται, καὶ κλίνει τὸν αὐχένα
Εἰς ἕνα παντυπέρτατον κ' εἰς θεῖον κράτος ἕνα.
Ὅθεν καὶ κατὰ μίμησιν τῆς πρώτης μοναρχίας,
Τῆς διοικούσης ἅπαντα μετὰ σοφῆς προνοίας,
Ἀπὸ τὴν πρώτην τινὰ ἀρχὴν ὁ κόσμος ὑπετάχθη
Εἰς ἕνα πρῶτον ἀρχηγὸν, καὶ ἔτζι ἐδαφάχθη·
Τὸ καθ' γένος ἔλαβε τὸν ἐξουσιαστήν τινα,
Καὶ ὑπεκλίθη εἰς αὐτὸν μ' ἄπραν ὑποταγήν τινα·
Διὰ νὰ φύγῃ τὰ πολλὰ τὰ ἀπὸ τῆς ἀναρχίας
Συμβαίνοντα ὀλέθρια, ἢ καὶ πολυαρχίας.
Τοῦτο καὶ ὁ τῆς φύσεως θεσμὸς ὑπαγορεύει,
Μὲ πλεῖστα παραδείγματα λαμπρῶς τὸ ἑρμηνεύει.

Οἱ ναῦται ὑποτάσσονται ἑνὶ καραβοκύρῃ·
Καὶ ὅλοι οἱ οἰκιακοὶ εἰς ἕνα οἰκοκύρην.
Κ' ἂν λείψῃ ἡ ὑπακοὴ, καὶ αὐτὴ καὶ καράβι
Τέλος πρωμένει βέβαια ἀπώλειαν νὰ λάβῃ.
Ὡς καὶ τὰ ἄλογα αὐτὰ τὰ ζῶα ὁδηγοῦνται
Ἀπὸ τῆς φύσεως αὐτῆς, ἀνάρχως δὲν κινοῦνται.
Μὲ ἀρχηγὸν αἱ μέλισσαι τὴν ζωὴν κυβερνῶσι,
Καὶ ποίμναι τὸν ταξίαρχον κριὸν ἀκολουθοῦσι.
Μία τέτοια τάξις φανερὰ σὰ πράγματα πᾶ τρέχει,
Τὸ ἄρχον καὶ ἀρχόμενον ὁποίαν χρέσιν ἔχει.
Πόσον λοιπὸν τὰ λογικὰ πλάσματα χρεωστοῦσι
Μ' εὐπείθειαν ν' ὑποταγὴν τὸν Ἄγγελα νὰ ζῶσι.
Αὐτὸς εἶναι μετὰ Θεὸν ὁ ἐξουσιαστὴς των,
Ὁ φρούαρχος τῶν ἀγαθῶν, καὶ φύλαξ τῆς ζωῆς των.
Θεῖοι ν' ἀνθρώπινοι ὁμοῦ νόμοι σφοδρῶς προστάζων,
Εἰς πίστιν καὶ ὑποταγὴν μικρὸς μεγάλος κράζει.
Πρὸ πάντων λέγει ἡ γραφὴ νὰ κάμνωμεν δεήσεις
Ὑπὲρ τῶν βασιλέων μας πάντοτε καὶ ἐπίσης·
Καὶ πάλιν, νὰ πειθώμεθα ἀρχαῖς ὑπερεχούσαις,
Ὡς κατὰ θέλησιν Θεοῦ τὸ κράτος κατεχούσαις.
Καὶ πᾶς ὁ ἀνθισάμβυος τοιαύτῃ ἐξουσίᾳ,
Ἐναντιοῦται φανερὰ τῇ προσαγῇ τῇ θείᾳ.
Καὶ αὖθις, ἐν χειρὶ Θεοῦ καρδία βασιλέως,
Ὅ"τι καὶ νεύσει τῇ αὐτοῦ κινεῖται, ὡς ἀλλέως.
Ἀπόδοτε τὰ Καίσαρος τῷ Καίσαρι, φωνάζει,
Καὶ τῷ Θεῷ τὰ τοῦ Θεοῦ, ἀφεύκτως μᾶς προστάζει·
Τῷ τὴν τιμὴν ἐν, τὴν τιμὴν, τὸ τέλος τῷ τὸ τέλος,
Καὶ τῷ τὸν φόβον νείματε τὸν φόβον καθὲ μίλος.

Ι᾽δὲ λοιπὸν, ἀγαπητοὶ, ὡς δόγμα πίστεώς μας,
Πρέπει νὰ ἐκπληρώσωμεν τὸ χρέος τὸ δικόν μας·
Καὶ ὅλοι οἱ ὁμογενεῖς, καθὼς καὶ ἐξ ἀρχῆς μας
Δὲν ἔγιν᾽ ἔλλειψις ποτὲ εἰς τὴν ὑποταγήν μας,
Νὰ πολλαπλασιάσωμεν τὴν πίστιν ἐκ καρδίας,
Μὲ ἄκραν μας εὐπείθειαν καὶ μετὰ προθυμίας·
Διαῖ᾽ ἐιμεθα ὑπόχρεοι εἰς ὅλα τὰ ἐλέη,
Ὁποῦ ἀπολαμβάνομεν καὶ γέροντες καὶ νέοι,
Οὐ μόνον νὰ προσφέρωμεν κάθε περισσίαν,
Ἀλλὰ καὶ βδελυτλώμεθα καὶ κάθε ἀναρχίαν.
Αὐτὸ εἶν᾽ θέλημα Θεοῦ, αὐτὸ ἡ σωτηρία,
Αὐτ᾽ εἶναι ἡ ἀληθινὴ πάντως ἡ σωτηρία·
Κ᾽ὅποιος ἀλλέως ζοχαδῆ, εἶναι ἀπηλπισμένος,
Καὶ φανερὰ παρὰ Θεῦ ἐγκαταλελειμμένος.
Πάροικοι, παρεπίδημοι πάντες ἐν βίῳ τῷδε,
Γιὰ τᾶτο μηδὲ ἔχομεν μένουσαν πόλιν ὧδε,
Ἀλλὰ τὴν μέλλουσαν ἀεὶ θερμῶς ἐπιζητῆμεν,
Ἂν ἔχωμεν ὑπομονὴν νὰ τὴν ἀξιωθῆμεν.
Αὐτὰ ἂς τὰ φυλάξωμεν, Θεὸν ἂς φοβηθῶμεν,
Καὶ εἰς τὸν Βασιλέα μας πιστῶς ὑποταχθῶμεν,
Μὴ συμπεριφερόμενοι διδαχαῖς ξέναις ὅλως,
Γνωρίζοντες καλώτατα πῶς ταῦτα πάντα δόλος.
Ταῦτα ποιοῦντες ἅπαντες, ἐμμένοντες ἑδραίως,
Καλ᾽ ἄμφω καλῶς ἔξομεν, ζησόμεθα βεβαίως
Ζωὴν ταύτην τὴν πρόσκαιρον καὶ ζωὴν αἰωνίαν,
Ὡς πρέπει τοῖς ἐλπίζουσιν ὑρανῶν βασιλείαν.

ΤΕΛΟΣ.